

MANNEL (MANLIUS) JÁNOS
MAGYARORSZÁGI NYOMTATVÁNYAI.

(1582—1604.)

Adalék Magyarország könyvészetéhez.

(Első közlemény.)

DR. AHN FRIGYESTÓL.

Mannel János, valószínűleg württembergi származású,¹ 1575 óta laibachi polgár és könyvkereskedő, ki könyvnyomtatói tevékenységét itt kezdte meg, s az akkori zavaros időben 24 nyomtatott könyvet — eddig legalább ennyit ismerünk — állított elő, az ellenreformáció első áldozataképen sodortatott el munkás-

¹ Kukuljević feltevése szerint Mannel családja a dalmát tengerpartról származott, hol az 1472. esztendőben Manlius Bertalan nevű Fiume városi kancellárról történik említés. Latin és magyar nyelvű nyomtatványain Manlius, vagy hibásan nyomva Mauliusnak nevezi magát, a német nyomtatványokon Mannel, Männel, Manuel, a szlávokon Janez Mandelz (Mandelc) név alatt fordul elő. V. ö. Allg. deutsche Biographie XX. k. 176 s kk. (Mandl Hans alatt); Bucholtz, Geschichte der Regierung Ferdinand I. VIII. k. 164. l.; Denis, Buchdruckergeschichte Wiens. Nachtrag 17. l.; Dimitz, Geschichte Krains III. k. 188. s kk. és Kurzgefasste Geschichte Krains 75. l.; Th. Elze a Jahrbuch der Gesellschaft für die Geschichte des Protestantismus in Österreich 1895. évfolyamában 165. s kk., a Mittheilungen des historischen Vereins für Krain 1861. évfolyamában 90. s kk., továbbá 1863. évfolyamában 11. s kk. II., a Realencyklopädie für protestantische Theologie und Kirche . . . XVI. k. 60. l. és Die Universität Tübingen . . . 67. l.; Falkenstein, Geschichte der Buchdruckerkunst II. kiadás 396. l.; Grässe, Das sechzehnte Jahrhundert 196. l.; Hurban a Realencyklopädie für protestantische Theologie . . . XIV. k. 356. lapján a jegyzetben és 357. l.; Hurter, Geschichte Kaiser Ferdinand II. I. k. 61. l.; Loserth, Die Reformation und Gegenreformation in den innerösterreichischen Ländern 397 s kk. II.; F. H. Meyer, Primus Truber . . . und Genossen az Archiv für Geschichte des deutschen Buchhandels VII. k. 67. l.; Peinlich, Zur Geschichte des Buchdruckes . . . zu Graz im XVI. Jahrhundert 26. l.; Radics, Herbart VIII. Freiherr von Auersperg XVI. s kk. II. az Archiv für Geschichte

ságának színhelyéről s betűivel és nyomdaeszközeivel együtt Magyarországra vándorolt, hol az új tanoknak hódoló Batthyány, Erdődy és Nádasdy grófok oltalmukba és pártfogásukba vették.

Itt Mannel hatalmas munkaereje új teret nyert s mint vándor könyvnyomtató viszontagságos bolyongásai közben az 1605. esztendőig — a mely esztendőben minden valószínűség szerint meg is halt — gyakorolta Gutenberg mesterségét.¹

des deutschen Buchhandels VI. k. 75. s kk. II. és a Kres 1885. évfolyamában 568. s kk. II.; Valvasir, Die Ehre des Herzogthums Krain XI. k. 716. I.; Ältere Denkmale der Buchdruckerei in Krain a Mittheilungen des historischen Vereins für Krain 1851. évfolyamában 2. s kk. II.; Klun, Beiträge zur Literaturgeschichte von Krain a Mittheilungen des hist. Vereins für Krain 1852. évfolyamában 63. s kk., 1854. évfolyamában 34. s kk. II.; Kosmač, Die. k. k. Lycealbibliothek in Laibach a Mittheilungen des hist. Vereins für Krain 1857. évfolyamában 63. I.; Kordesch, Wie schrieben die alten Slaven? az Illyrisches Blatt 1848. évfolyamában 278. I.; Vaterländisches. Gesammelt und mitgetheilt von I. L. XXIX.; Etwas über die Buchdruckerkunst in Krain az Illyrisches Blatt 1839. évfolyamában 121. s kk. II.; Arko, Tristoletnica tiskarstva v Ljubljani 10. s kk. II.; Fekonja, O početkih slov. kniževn. a Zvon 1886. évfolyamában 49. I., 105. s kk., 232., 420. II.; Glaser, Zgodovina slov. slovstva I. k. 88. s kk. II.; Kukuljević, Kroatische Biographie aus dem XVI. und XVII. Jahrhundert az Agrarzeitung 1881. évfolyamában a 265. szám mellékletén; Krek, Die slovenische Literatur az Osztrák-magyar monarchia írásban és képen című mű Karinthia és Krajna részében 435. I.; Levec ugyanott 342. I.; Marn, Jezicnik XXI. k. 14. I.; Ábel Jenő, Die Landesbücherausstellung az Ungarische Revue 1882. évfolyamában 655. II.; (Vodnik), Geschichte des Herzogthums Krain 45. I.; Ballagi, A magyar nyomdászat történelmi fejlődése 1472—1877. (Budapest, 1878.); Kertbeny, Bibliographie der ungarischen nationalen und internationalen Literatur I. 497. és 723. s kk. II.; Németh, Memoria typographiae inelyti regni Hungariae 23., 89. s k., 107. s kk. II.; Szabó, Régi magyar könyvtár I. k. 102. s kk., II. k. 44. s kk. II.; Ahn Frigyes, Bibliographische Seltenheiten der Truberliteratur 1894., Die slovenischen Erstlingsdrucke der Stadt Laibach, 1896., Johann Mannel Laibachs erster Buchdrucker az Archiv für Geschichte des deutschen Buchhandels XIX. k. 45. s kk., »Newe Zeytungen« aus Mannels Druckerpresse a Mittheilungen des österreichischen Vereins für Bibliothekswesen II. évfolyamában 1—9., 29—32. és 66—72. II., Johann Mannels lateinische Druckwerke a Mittheilungen des österreichischen Vereins für Bibliothekswesen IV. évfolyamában 1—7., 25—28., 45—56. és V. évfolyamában 1—8. II.; Nagl és Zeidler, Deutsch-österreichische Literaturgeschichte 488. I.; Kroatische Revue 1882. I. 46. s kk. és Žvab L. a Kres VI. évfolyamában 47. s kk. II.

¹ Mannel könyvnyomtatói működését a következő módon osztályozhatjuk:

1575—1582. Laibachban,	1586—1587. Varasdon.
1582—1584. Némétujvárt,	1588. Némétujvárt,

Ötvenhárom magyar, latin, német és horvát nyelvű nyomtatott könyv tanuskodik e férfiú bámulatos szorgalmáról és munkarejéről az 1582. és 1605. évek közötti időből.

E nyomtatványok a legválságosabb viszonyok között láttak napvilágot; az ellenreformáció legnagyobb részüket gondosan felkutatta és elégette. Csak néhány példány került el a pusztulást, s ezek ma — a legtöbb esetben egyetlen példányok — Magyarország, Ausztria és a külföld nagyobb könyvtárainak könyvészeti ritkaságai közé tartoznak. Mannel 77 nyomtatott könyve közül tizennyolcnak csak a címét ismerjük, egyébként nyomuk veszett, egynek csupán töredéke maradt meg, 29 darab egyetlen példányban van meg, tizenhétből csak 2 példányt ismerünk, 2 könyve 3, 3 pedig 4 példányban, 2 másik 5 példányban, 1 másik 6 példányban, 3 másik 7 példányban, 1 végül 8 példányban van meg, s ezzel elértük a legnagyobb számot. E példányok némelyike ezenkívül meg is sérült s csak csonkán jutott el hozzánk, úgy hogy Mannel nyomtatványainak egészen ép példányai a szó legszorosabb értelmében vett könyvészeti ritkaságok közé sorozandók.

Tekintettel e nyomdatermékek történeti és könyvészeti értékére, Mannel magyar nyelvű nyomtatványainak sorozatát fogom bemutatni időrendi egymásutánban, a mint ezt annak idején latin és szlovén nyelvű nyomtatványaival tettem.

Német-Ujvár.

I. Beythe István, Mikeppen az koroztyéni gyeuleközethben az kőröztségöt, Vrvachorayat, hazasok esköttétéset, oldozatot, gyontást stb. Gyzzing, Manlius J., 1582. 8º.

1587—1592. Monyoró-Keréken,

1592—1593. Siczen,

1595—1597. Németujvárt,

1598. Német-Keresztúron,

1600. és 1602. Sárvárrott,

1601—1605. Német-Keresztúron.

Az 1605. esztendőban véget ért Mannel hangyszorgalma. Egy folióalakú egyleveles nyomtatvány: Goepner Johannis, Carmen de salutifera Christi filii dei incarnatione (Kerezturni, 1605.), melynek egyetlen eddig ismert példányát a gráci stájer tartományi levéltár őrzi ritkaságai között, a legutolsó Mannel kezéből kikerült nyomdatermék. Szabó Károly e nyomtatványt nem ismeri.

1a lapján a czím :

MIKEP=

PEN AZ KOROZ=

tyéni gyeulökezetben az Kő
rözségöt, Vrvachorayat, ha-
zasok esköttétését, oldozatot,
gyontást, etc. Zolgáltassanak
az egyházi tanýtok, arról
iratot Könyuechke, Bey-
the Istuan Praedica-
tor által.

(Záródisz.)

Nyomtattatot Gyzzing Varasá=
ban Manlius Janostul.

ANNO M. D. LXXXII.

Nyolczadréttü 50 számozatlan lap, A—G_{II} jelzéssel.

Szabó Károly, Id. m. I. 200. sz.

A marosvásárhelyi ev. ref. kollégiumi könyvtár egyetlen példánya.¹

II. Beythe István, Köröztyeni tudomannak reuid Summaya
stb. Német-Ujvár, Manlius J., 1582. 8°.

1a lapon a czím:

KÖRÖZTYENI

TVDOMANNAK

reuid Summaya, az tiz
parancholatrol, Euan-
geliomrol, imadsagrol
Köröztségről, es Vrva-
chorayarol, az gyermek-
cheknek Isteni felelomben
valo neuködesökert ira-
tot Beythe Istuan Predi-
cator által.

(Záródisz.)

Nyomtatot Velágos Va-
rat Manlius Janostul

M. D. LXXXII.

¹ Kóbori I. marosvásárhelyi tanár szíves közlése nyomán.

Nyolczadrétű 48 számozatlan lap A—F jelzéssel.

Szabó K., Id. m. I. 199. sz.

A marosvásárhelyi ev. ref. kollégiumi könyvtár egyetlen példánya.¹

1584.²

III. Beythe István Eztendő által való Vasarnapi epistolak Magyarázattokkal stb.

Német-Ujvár, Manlius J., 1584, 4°.

1a lapon a czím:

EZTENDŐ³

ALTAL VALO⁴

VASANAPI EPISTO-

lák, Magyarázattokkal őzue,

irattanak BEYTHE ISTVAN

Praedicator által.

(Záródísz.)

NYOMTATTA NYMÖT⁵

Uy Várat, Manlius Janos Kara-

chon honak 20. napjan.

1584.⁶

1b lap üresen.

¹ Kóbori I. marosvásárhelyi tanár szíves közlése nyomán.

² A szerző figyelmét elkerülte a legbecsesebb magyarországi Manlius nyomtatvány, Clusius Károly 1583. évi latin-magyar növényjegyzéke, melyet Fejérpataky László fedezett fel a németujvári szent ferenczrendi zárda könyvtárában.

A munka czíme:

Stirpium Nomenclater Pannonicus. Authore Carolo Clvsio Atrebante.

Nil natura parit casu, sed maximus Author

Vult nosci in rebus, quae sua facta docent.

Vos igitur medicae studiosi Pannonnes artis,

Has varias stirpes noscere ne pigeat.

Clusius illarum vulgari nomina voce

Scriptsit: vt hoc studium quilibet vsque iuuet.

S. (tephanus) B. (eythe)

Impressum Nemetvyvvarini per Johannem Manlium. Anno MDLXXXIII.

Kis nyolczadrét, 16 számozatlan lap.

Egyetlen példány. V. ö. Magyar Könyvszemle, 1883. évf. 102. l. Szerk.

³⁻⁶ Vörös színű nyomás.

2a lapon $[\]_2$ jelzéssel]: PIIS MINISTRIS || VERBI DIVINI...

245a lapon: NEKöd örök mennyey attya Isten, halakat adok || az the zent fiadnak az Christus Jesusnak alta || la . . .

246a lap 9. sorában: b. li. 22, es. fo. 221. fa b. li. 8. feyet. fol. 231. fa. b. lin. 22. töretik || [Záródisz.]

Negyedrét, olasz betűtípus, 4 számozatlan + 240 számozott + 2 számozatlan, összesen 246 lap, $\)_1$ A—O₀₀₄ jelzéssel, őrszavakkal és 1—240 lapszámokkal, laponként átlag 33 sorral, lapcímekkel, széljegyzetekkel és parallelszövegekből vett idézetekkel; címlapja háromféle betűtípussal, 1., 2., 7, és 10. sora vörös nyomással, keretdíszszel, négy sarkában a négy evangélista, felül az atyaisten alul a szentlélek, H. V. kezdőbetűkkel;¹ többi lapján számos négy sor magas fametszetű kezdőbetűvel.

Szabó Károly, Id. m. I. 212. szám.

7 példánya ismeretes: 1 a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárában Budapesten, 1 az egyetemi könyvtárban Budapesten, 2 a református kollégium könyvtárában Pápán, 1 a református kollégium könyvtárában Sárospatakon, 1 az evangélikus liceum könyvtárában Sopronban, 1 címlap nélküli példánya pedig a Magyar Tudományos Akadémia könyvtárában.

1584.

IV. Beythe István, Az Evangeliumok magyarázatii, kiket az kőröztyeni gyöleközetben eztendő által zoktak Praedikállani, reuidedõn irattanak az Isten félõ embõrõknek lelkõk vigasztalására, Beythe Istvan Praedicator által.

Német-Ujvár, Manlius J., 1584. 4°.

Példányom címlapja hiányzik.

2a lapon $[\]_2$ jelzéssel]: MAGNIFICO || DOMINO . . . BAL- || thasari Batthyani . . . Gratiam et pacem à Deo Patre . . .

221b lapon [Iii jelzéssel és 217. lapszámmal] a 13. sorban: ZENT HAROM= || SAG NAP UTAN HARMADIK || VaSarnapi Euangeliom, Luc. 15. . . .

315b lapon [Iiii₃ jelzéssel és 311 lapszámmal]: AZ NAGYOB || VETKEK KIK AZ NYOMTA= || tasban törtentek ezek. || [F]OL. 5. fa. 4. Li. 10. hasonlatossagot . . .

¹ A H. V. kezdőbetűk, mint a laibachi Krell-féle Postillán, Elze Tódor feltevése szerint a bécsi Vogtherr Henrikre utalnak.

316a lap 12. sorában; fo. 229. fa. a. li. 6. vöttek. || (Záródísz.)
316b lap üresen.

Negyedrét, olasz betűtípus, 4 számozatlan + 311 számozott + 1 számozatlan, összesen 316 lap,)(, A—Z, Aa—Zz, Aaa—Zzz, Aaaa—liii jelzéssel, őrszavakkal és 1—311 lapszámokkal, laponként átlag 34 sorral, címekkel és szentírási idézetekkel, számos fametszetű kézdőbetűvel.

Szabó Károly, Id. m. I. 211. szám.

4 példányban van meg: 1 a református kollégium könyvtárában Sárospatakon, 1 gróf Fesztetics Tassziló könyvtárában Keszthelyen (csonka), 1 a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárában Budapesten (a 3. laptól a 311. lapig), 1 a református kollégium könyvtárában Pápán (a 9. laptól a 311. lapig).

V. Beythe István, Az zentők Fő Innepiiről valo Evangeliomok . . .

Német-Ujvár, Manlius J. 1584. 4°

1a lapon a cím:

AZ ZENTÖK ¹

FŐ INNEPIIRÓL ²

VALO EVANGELIO=

mok, magyarazattyokkal özue, ez=
tendő által, az zegeny, egyigyő
kőrdztyenőknek értelmére, iratott

Beythe Istuan Praedica=

tor által,

(Záródísz.)

Nyomtatot Manlius János által, Ni= ³

mőt Vij Várat.

M. D. LXXXIV.

1b lap üresen

2a lapon [A₃(!) jelzéssel]: NAGYSAGOS ES || NEMZETÖS
AZZONYA- || nak, Zrini Dorotthya azzonak . . .

4a lapon a 21. s következő sorokban: Kőlt az nagysagtok
varaSban Nymőt Vy Várat, || Karachon huanak eISő napyán.
1584. eztendőben || NagySagod || Zegeny alazatos zolgaya, || Beythe
Istuan. || 4b lap üresen.

¹⁻³ Vörös nyomással.

5a lapon [A jelzéssel és 1 lapszámmal]: ZENT ANDRAS || INNEPEN VALO, EVANGELIOM, || Matth. 4. Andrasnak az Apostolságra || való hiuataláról. || (A)Z időben: . . .

103b lapon (Bb₃ jelzéssel és 99. lapszámmal): Zent Marton || ZENT MARTON || INNEPEN VALO PRAEDICATIO, || Euangeliom. Luc. 12. Isten orzagára || való vigyazasrol. || (M)ONda az Vr az eu tanytuá || nýnak: . . .

112a lapon: NYOMTATOT || NIMÖT VYVARATT, KIS || AZZONY HAVANAK . . . MANLIVS JANOS || ALTAL. ||

112b lap üres.

Negyedrétű, olasz betűtípus, 4 számozatlan + 107 számozott + 1 számozatlan = 112 lap, A, A—Dd₄ jelzéssel, őrszavakkal és 1—167 lapszámmal, átlag 31 sorral, címlapja háromféle betűtípussal, 1., 2., 9. és 11. sora vörös nyomással, kerettel, számos négy sor magas fametszetű kezdőbetűvel, címekkel és szentírási idézetekkel.

Szabó Károly, Id. m. I. 213. szám.

6 példánya ismeretes: 1 a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárában, 1 a református kollégium könyvtárában Sárospatakon, 2 teljes és 1 csonka példánya a református kollégium könyvtárában Pápán, 1 gróf Feszetics Tassziló könyvtárában Keszthelyen.

VI. Beythe István, Fő Innep Napocra Valo Epistolak magyarazatý . . .

Német-Ujvár, Manlius J., 1584. 4°

1a lapon a cím:

FÖ INNEP¹
 NAPOCRA VA-²
 LO EPISTOLAK MA=
 gyarazatý, eztendõ altal, irattanak
 BEYTHE ISTVÁN³
 Praedicator altal.
 (Záródísz.)
 NYOMTATOT NY=⁴
 môt Vy Varat, Manlius Janos altal,
 Karachon honak 17.
 napyan.

M. D. LXXXIV.

¹⁻⁴ Vörös színű nyomás.

1b lap üresen.

2a lap [(₂ jelzéssel): ELŐ ISTENEK || ZENT FIANAK, AZ UR || Jesus . . .

3b lap: AD PASTORES || DOMINICI GREGIS || . . .

27a lap [L₃ jelzéssel és 135. lapszámmal]: innepèn való Epistola. || CYÖMEVLCH || OTHO BODOG AZZONY, . . .

79a lap [Aaa₃ jelzéssel és 187 lapszámmal] 10. sorában: EZÖK AZ FŐ INNEP NAPO= || krol való Epistolák . . . 14. sorában: Amen. || [Záródisz.]

Negyedrét, olasz betűtípus, 4 számozatlan + 75 számozott + 1 számozatlan, összesen 80 lap,)(, Ff—Zz, Aaa jelzéssel, órszavakkal és 113—187¹ lapszámokkal, átlag 33 sorral, címlapja három nagyságú betűtípussal, 1., 2., 5., 7. és 11. sora vörös nyomással, az V. szám alatt leirthez hasonló keretdíszszel, számos 4 sor magas fametszetű kezdőbetűvel, címekkel és szentírási idézetekkel.

Szabó Károly, Id. m. I. k. 214. szám.

7 példányban ismeretes, ebből két teljes példány az egyetemi könyvtárban Budapesten, 1 gróf Fesztetics Tassziló könyvtárában Keszthelyen (csupán utolsó lapja hiányzik); 5 példánya csonka: ezek közül 1 a református kollégium könyvtárában Sárospatakon, 3 a református kollégium könyvtárában Pápán, 1 a Magyar Nemzeti Múzeumban, melyből a 4., továbbá a 77—80. lapok hiányzanak.

Monyorókerék, 1588.

VII. Frankovics Gergely, Hasznos Es Fölotte szikseges könyv, az Isten fiainak és vtet felő hiueknek lelki vigasztalásokra es testi epöletökre szerzettöt . . .

Monyorókerék, Manlius J., 1588. 4°.

1a lapon a cím:

HASZNOS ES
FÖLOTTE SZIK-
SEGES KÖNYV, AZ ISTEN
fiainak es vtet felő hiueknek lelki vi-
gasztalásokra es testi epöletökre Szeretz-

¹ Vessd össze az V. számot, melynek 122 lapja van A, A—Dd, jelzéssel.

tetöt FRANCOVITH GERGELY D. által
 Mellyben Sok rendbéli betegségek el-
 len való oruoSSagok is bé vannak irua,
 mellyeket ISten az ő nagy io voltabul
 es aiandekából Embőröknek egeS-
 Segekre rendölt.

Ecclesiast: 38.

Tizteld az oruoSt az SzikSegert.

1588. Eztendőben.¹

Kolofon: Nyomatot Monyorokereken Manlius Janos által.

Negyedrétű, 4 számozatlan + 118 számozott + 2 számozat-
 lan, összesen 124 lap.

Szabó Károly, Id. m. I. k. 223. l.

A Magyar Tudományos Akadémia egyetlen példánya, a hova
 dr. Stahly Ignác főorvos ajándékából került.

1589.

VIII. Az Evangeliomoc es az Epistolak: mellyeket Esztendő
 által szokták az keresztyéneknek . . .

Monyorókerék, Manlius J., 1589. 12°.

1a lapon a cím:

AZ EVAN-²

GELIOMOC,³

ES AZ EPISTOLAK:

Mellyeket ESztendő által Szok-

ták az Keresztyéneknek

Gyülekezetibe ol-

uaSni, es hir-

detni.

[Záródisz.]

NYOMTATTATOT⁴

Monyorokereken Manlius

Janos által.

M. D. LXXXIX.⁵

¹ Dr. Toldy László Budapest székesfővárosi főlevéltárnok szíves közlése nyomán.

²⁻⁵ Vörös nyomással.

1b lap üresen.

2a lapon [A₂ jelzéssel]: ADVENT EL- || SŐ VASARNA- ||
piara valo Epistola, || Roman: XIII. ||

¶ Ez igeket írta Szent Pal || ApoStol, à Romabelieknek írt ||
Leuelenek: Tizenharmadik || reSzebe . . .

51a lap [I₃ jelzéssel] 13 s k. sorában: Euan: Matth. XXI. || ¶ Ezt
ez Euangeliomot: || kereSd az Aduent . . .

204b lap 7 s k. sorában: ō vele az ōrők bodogSa- || gra meheS-
Sünk, || Amen. || [Ugyanazon záródísz, mint a czimlapon.] Az ESztendő
altal való Euangelio- || moknak es EpiStolaknak || VEGE, ||

Tizenkettedrét, olasz betűtípussal, 204 számozatlan lap
A—Li¹ jelzéssel, őrszavakkal, lapszámok nélkül, átlag 23 sorral
(a 145a lapon 18 sor, a 204b lapon 12 sor), czimlapja négyféle
nagyságú betűtípussal, 1., 2., 9. és 12. sora vörös nyomással, az
evangéliumok czimirata nagyobb betűtípussal.

Szabó Károly, Id. m. I. 228. sz.

2 példánya ismeretes, 1 a református kollégium könyvtárá-
ban Budapesten, 1 csonka (két első és utolsó lapja hiányzik) az
egyetemi könyvtárban Budapesten.

1591.

IX. Salamon Királynak, az David király fiának: Markalffal
valo trefa beszedekek rövid könyue. Monyorókerék, Manlius J.,
1591. 8°.

1a lapon a czim:

SALAMON
KIRALYNAK, AZ
DAVID KIRALY FIANAK:
Markalffal valo trefa beszedekek rö-
vid könyue
[Fametszetű magyar czimer.]
Mindenek e vegre irattatnat meg, hogy
iot tanullyunk bēlole.
NYOMTATOT MONY-
orokōrōken Manlius Janos altal.
Anno M. D. XCI.²

¹ Váltakozva A₁₋₈, B₁₋₄, C₁₋₈, D₁₋₄ stb.

² A Nemzeti Múzeumból Budapestről átküldött czimlapmásolat nyomán.

Nyolczadrét, olasz betűtípus, 32 számozatlan l., A—D jelzéssel.
Szabó Károly, Id. m. I. 247. sz.

Egyetlen példánya a Nemzeti Múzeum Széchényi-könyvtárában Budapesten.

Sicz, 1592.

X. Decsi Gáspár, Historia a Dávid királynak Uriasnak feleségével való vétkeiről, miképpen Dávid Uriast a Hadban Joab által Raba várossának vivásakor meg-öletete: azután Betsabét feleségül magának el-vőtte, Nathan Profetának meg-feddéséről, e mellett szép intesekkel mostanában ujonban versekben szerzetetett.

Sycz, Manlius J., 1592. 8°.

Szabó Károly, Id. m. I. 264. sz.

Egyetlen példányát sem ismerjük.

Monyorókerék, 1592.

XI. Enyedi György. Jeles szép Historia, a Tancredus királynak Leányáról, Gismundáról, és Gisquardusrol Király Cancellariusarol, és szerelem miat mind a kettőnek szörnyü haláláról.

Monyorókerék, Manlius J., 1592. 8°.

Szabó Károly, Id. m. I. 261. sz.

Egyetlen példányát sem ismerjük.

Sicz, 1592.

XII. Gosárvári Mátyás, Az régi Magyaroknak első Be-jövésekről való Historia: Atillával mikeppen telepettenek le Scambriában. És melly nagy vérontással érkeztenek be Pannoniában: es az utan sok egyéb országokba.

Sycz, Manlius J., 1592. 8°.

Szabó Károly, Id. m. I. k. 265. sz.

Egyetlen példányá sem ismeretes.

1592.

XIII. Hunyadi Ferencz, Historia a régi hires Trója városának tiz esztendőig való meg szállásáról és veszedelméről.

Sicz, Manlius J., 1592. 8°.

Szabó Károly, Id. m. I. k. 263. sz.

Egyetlen példányá sem ismeretes.

Monyorókerék, 1592.

XIV. Laskai János, Az Aesopus Életéről, Erköltséről, Minden Fő Dolgairól, és Haláláról való Historia. Kit Laskai János, az Debreczeni Mester Görögből, és Deákból Magyar Nyelvre fordított.

Monyorókerék, Manlius J., 1592. 8°.

Szabó Károly, Id. m. I. k. 260. sz.

Egyetlen példánya sem ismeretes.

Sicz vagy Monyorókerék, 1592.

XV. Pathai István, Az Sacramentomokrol in genere. Hely és a nyomtató neve nélkül. 1592. 8°.

Nyolczadrétű, 16 számozatlan + 153 számozott + 3 számozatlan, összesen 172 lap, A—Y₄ jelzéssel, őrszavakkal és lapszámokkal.¹

Szabó Károly, Id. m. I. k. 266. sz.

4 példánya ismeretes, 1 a Magyar Nemzeti Múzeumban Budapesten (Jankovics-gyűjtemény), 1 a református kollégium könyvtárában Debreczenben, 1 a református kollégium könyvtárában Sárospatakon (címlapja kézírással van kiegészítve), 1 néhai Nagy István könyvtárában, melyet 1870-ben List és Francke lipcei antiquáriusok vásároltak meg. (Címlapja s néhány lapja hiányzik.)

Monyorókerék. [1592.]

XVI. Tinódi Sebestyén, Buda várossának veszedelméről és Török Bálint fogságáról való Historia.

Monyorókerék, Manlius J., év nélkül [1592.]. 8°.

Szabó Károly, Id. m. I. k. 262. sz.

Egyetlen példánya sem ismeretes.

Sicz, 1593.

XVII. Bock Mihály, [Beteg lelkeknek való füves kertecske].²

Sicz. A könyvnyomtató neve nélkül [Manlius J.]. 1593. 12°.

Szabó Károly, Id. m. I. k. 274. sz.

Csonka példánya a református kollégium könyvtárában Sárospatakon.

¹ Szinyei sárospataki tanár úr szíves közlése nyomán.

² Szinyei sárospataki tanár úr szíves közlése szerint címlap nélkül, jelzésekkel és őrszavakkal, lapszámok nélkül.

XVIII. Habermann János, Hetetszaka mindennapra megirattatott Imadságok, kik őszuó szerzettenek, Auenarius Janos Doctor által, fordeitattanak pedig, magiarra Szalaszegi Giörgi prae-dicator által.

Sicz, Manlius J., 1593. 12°.

1a lapon a czím:

HETETSZAKA
MINDEN-
NAPRA MEGH
IRATTATOTT IMAD-
Ságok, kik őszuó Szer-
zetettenek, Auenarius Ja-
nos Doctor által, fordeitat-
tanak pedig, magiarra,
SzalaSzegi¹ Giörgi prae-
dicator által.

[Záródísz.]

I. TheSs. 5.

Szűntelen imadkozza-
tok, es mindenbē az Isten-
nek, halakat adgiatok.

M. D. CXIII.

1b lap üresen. 2a lapon [A₂ jelzéssel]: AZ TEKENTETES || NEMZETES ES NAGI || Ságos Salmis es Neuburgi Groff || Magdolna aSzSzonnak, á teken- || tétős, nemzetes es NagiSágos Poppel Laszlo Vramnak, Lobko- || uiczának Szabados vranak, annak || felőttő, Zbironak, Prix es Kiraly || vduarhelének vranak: . . .

4a lap 8. sorában: Kőlt MuraiSzombatban, || Szent Giörgi napian, Ezőr || őtszaz es kilenczuen Shzar- || omban. || Thi Nagy- Ságok- || nak alazatos || Lőlki szolgália. || SzalaSzegi Giörgi || Prae-dicator. ||

4b lap üresen. 5a lapon: I. || TEMPLUMBA || MENVEN IGI KELI || Istennek kőniőrdőgni. || . . .

251a lapon [t₃ jelzéssel és 247. lapszámmal] a 10 s kk. sorban: [min]dōn te Szentiddel, mind őrőkken őtőkke. || AMEN. || [Záródísz.]

¹ SzalaSzegi (kis betűkkel).

320b lapon a 15. s kk. sorban: AMEN. || [Záródísz.] SICZBEN NYOMTATTA || Manlyus Janos. || M. D. XCIII. ||

Tizenkettedrét, olasz betűtípus, 4 számozatlan + 247 számozott + 69 számozatlan, összesen 320 lap, A—Z, a—z, Aa—Gg [A₁—8, B₁—4, C₁—8, D₁—4 . . .] jelzéssel, őrszavakkal és 1—247. lapszámmal, átlag 22 sorral, címekkel, címlapján 3 nagyságú betűtípussal szegélydíszben, 2a és 251b lapján fametszetű kezdőbetűkkel. A Magyar Nemzeti Múzeumnak rendelkezésemre bocsátott teljes példánya a nyomtatás idejéből való aranyozott bőrkötésben van, melynek előlapján a keresztben függő Megváltó aranynyomásban, alatta 1594. évszám, hátsó lapján a megfeszített Jézus képe látható.

Szabó Károly, Id. m. I. k. 272. sz.

Két példánya ismeretes, 1 a Magyar Nemzeti Múzeumban (Széchényi-könyvtár), 1 gróf Batthyány könyvtárában Gyulafejérvárott.

1593.

XIX. Heltai Gaspar, Vigasztalo Könyvetske Keresztyeny intessel es tanitással, mikeppen kellyen az embernek készülni keresztyeni es bodog è Vilagbol valo kimulasahoz: Apocal. 14. Beati mortui, qui in Domino moriuntur.

Sicz, Manlius J., 1593. 12°.

1a lapján a cím:

VIGAZSTA-
LO KÖNYVETSKE
KereSztyeny intessel es
tanitaSSal, mikeppen kel-
lyen az embernek keSz-
ülni kereSztyeni es bo-
dog è Vilagbol va-
lo kimulaSa-
hoz:

[Záródísz.]

Apocal. 14.

Beati mortui, qui in

Domino moriuntur.

M. D. XCIII.

1b lapja üres. 2a lapján [A₂ jelzéssel]: EGREGIIS AC NO-
bilibus Dominis, Domino || Thomae Czipnik Sac. Caes. Re- ||

giaeque MaieStatis TriceSimarum || regni Sclauoniae Supremo
praefe- || cto: etc. Neenon Domino Bene- || dicto Koronghi . . .

14. lapján: [O]MNIBUS || hominibus, || Egregii at- || que No-
biles || viri, in hac || mortalitate peregrinanti- || bus, moriendum
eSSe, . . . 5a lap 3. s kk. soraiban: declarare poSSim. Actum ||
Sýczini die Philippi et || Jacobi Anno 1593. || E. D. V. || Studio-
SiSSs: || Joannes Manlius || Typographus. || 5b lapja üres. 6a lapon
[A₅ jelzéssel]: VIGAZSTA- || LO KÖNYVETSKE || kereSztýeny
inteSSel es ta- || nitaSSal, . . . 45a lapon [H jelzéssel] AZ ÖTÖDIC
VIGAS- || ztalas. Hogy noha à TeSt || meghal es eltemetöttic: ||
De azert az vtolSo na- || pon iSmet fel- || tamad. || . . . 110b lap
20. s kk. sorában: SICZBEN NYOMTATTA || Manlius Janos. ||
M. D. XCIII. ||

Tizenkettédret, olasz betűtípus, 110 számozatlan lap A₂—T₂
[A₁—8, B₁—4, C₁—8, D₁—4 stb.] jelzéssel, órszavakkal, lapszámok
nélkül, átlag 22 sorral, címlapján három nagyságú betűtípussal,
2a lapján 5 sor magas fametszetű kezdőbetűvel, címlapján
keretdíszszel.

Szabó Károly, Id. m. I. k. 271. sz.

3 példánya ismeretes, 2 a Magyar Nemzeti Múzeumban,
ezek egyike csonka, 1 a református kollégium könyvtárában
Sárospatakon.

Német-Ujvár, 1593.

XX. Pathai István, Az Sakramentomokrol in genere.

Hely nélkül [Német-Ujvár]. A könyvnyomtató neve nélkül
[Manlius J.]. 1593. 8°.

1a lapján a cím:

AZ SACRA-
MENTOMOK-
ROL IN GENERE.
ES KIVALDKEP-

PEN AZ VR VACHORAJA-

rol valo köniuechke melben ker-
dezkedeSeknek es feleleteknek forma-
iaban, az keresztyeni tőkelleles es igaz
vallas, az VR ChriStuSnak teSte etele-
nek es vere italanak igaz ertelmetől,

be foglalaltatik: es minden rendbeli te-
uelgeSek ellen, Szent iraSnak igaz
magyarazattal való hellieiuel
megh erõSsittetik.

(Záródisz.)

PATHAI ISTVAN, PA-
pai Praedicator által.

AMNO, cIo. Io. xciii.

1b lapon: Participatio quae cum ChriSto: quomodo Sacra ||
Coena pio populo Sumpta Salubris erit. || . . . 13. sorában: Ste-
phanus Beithe Superatt. || 2a lapon (A₂ jelzéssel): AZ TEKENTE ||
TES ES NAGYSAGOS || Enningi Teörök Istuannak, Hu- || nyad
varmegyének örökös ISpannya- || nak . . . 13. sorában: [A]Z THE
NA- || gySagod kegyeS- || Sege es az ISten || igeie hez valo zë ||
relme, . . . 11b lap 5. s kk. soraiban: [diadal]mat, AMEN. Kõlt
Papan te || N. varoSaban CHRISTVS || vrunk szûleteSe vtan 1. 5. 9. 2.
ez || tendõben. Mind Szent Haua- || nak ötödik napian. || The N.
alazatos || Praedicatora. || Pathai Istuan. || 12. lapja üres.

13a lapon (C jelzéssel és 1. lapszámmal): MICSODA AZ ||
SACRAMEN- || TVM. || Az Sacramentum Semmi nem egy- || eb . . .
52b lap (40. lapszámmal) 13. s kk. soraiban: E(!)xtra vSum diui-
nitus in- || Stitutum nihil habet ratio- || nem Sacramenti. || . . .

124a lap (112. lapszámmal) 6. s k. sorában: Mire valo hat
Sz Palnak || amaz mondaSa ChriStusrol: || 158a lap (146. lapszám-
mal) 8. és k. sorában: Ha valami izonyu lata- || Sokat láth. ||
165b lap (Y jelzéssel és 153. lapszámmal) 5. s kk. soraiban: Ioan. 6.
Qui credit in me, habet vi- || tam aeternam: azaz, à ki hizen en ||
bennem örök eleti vagyon . . . 14. s kk. soraiban: Amen, Amen ||
(. . .) || FYNYS. || (Záródiszül három keretlécz egymás felett.)

166a lapon (Y₂ jelzéssel): ADMONITIO AD || Lectorem. || . . .

168a lap 22. s kk. soraiban: megh igazeithattya. Elly azert
ezzel kerezty- || en ember, es dicherd az Vr IStent, az ü Szent ||
Fya által. Amen; || 168b lapja üres.

Nyolczadrét, olasz betütípus, 12 számozatlan + 153 szá-
mozott + 3 számozatlan, összesen 168 lap, A—Y jelzéssel, órsza-
vakkal s 1—153 lapszámmal (közben számos sajtóhiba), átlag
23—25 sorral, címekkel: AZ SACRAMEN. || TOMOKROL. || AZ

VR VACHO- || RAJAROL. || AZ BORNE- || MIZAROL. ||, lapszéli tartalommutatókkal és idézetekkel, címlapján 3 nagyságú betűtípus keretléczen, 2a lapján 5 sor magas fametszetű kezdő betűvel.

Szabó Károly, Id. m. I. k. 276. sz.

4 példánya ismeretes, 1 a Magyar Nemzeti Múzeumban (Széchényi-könyvtár), 2 az Erdélyi Múzeumban Kolozsvárott, 1 a református kollégium könyvtárában Kolozsvárott.

Sicz, 1593.

XXI. Vizaknai Gergely, Az keresztyeni Tudomannak egnehany fő Articulosirol valo könyueczke az együgü keresztieneknek eppületekre.

Sicz, Manlius J. 1593. 12°.

(Azon példánynak, melyet használni alkalmam volt, hiányzott a címlapja.)

1b lapja üres.

2a lapon [A₂ jelzéssel]- EGREGIO AC || NOBILI DOMI- || NO LUCAE IVANCZY, || Domino Patrono et Mecae- || nati Suo Summa obser- || uantia colendo. || [E]GREGIE || atque Nobi- || lis Domine || Iuäczy, . . . 8a lapon: In posterum, Si dabitur || occaSio . . . A 6. sorban; [ma-]gisque laetetur: Actü Schü- || czini die 15. Juny, Anno || poSt incarnatum Christum || 1593. || E. D. V. || addictiss. Seruitor || Joannes Manlius || Typographus. || 8b lap üres. 9a lapon [B jelzéssel]: AZ ISTEN- || RôL. || [A]Z KERE- || sztieny tudo- || mánnac, mely || Isteni . . . 65a lapon [L₅ jelzéssel] a 12. s kk. sorban: MIVEGRE TEREM- || tette az VR ISten || è vilagot. || AZ VR ISten, . . . 105a lapon [S jelzéssel]: SZENT AM- || BRVS, ES SZENT || Agoston vallas tetele. || TEged ISten dichirünc: Te- || ged VRnae vallunc. || . . .

107. lapon: IMADSAG. || [Ö]RôC mindenható VR || ISten, mi mennyei Szent || Atyanc, . . . A 18. sorban: AMEN. || [Záró-
dész.] FINIS || 107b lapon: SICZBEN NY- || OMTATTA || Manlius Janos. || M. D. XCIII. || [Felöl és alöl kettös szegélylécz.] 108. lap üresen.

Tizenkettedrét, olasz betűtípus, 108 számozatlan lap A₂—S jelzéssel [A_{1—8}, B_{1—4}, C_{1—8}, D_{1—4} stb.], őrszavakkal, lapszámok nélkül, átlag 21, ajánlása 18 sorral, az utóbbi nagyobb betűkkel

a 2a és 9a lapokon fametszetű kezdőbetűkkel, melyek elseje 5 sor, a második 6 sor magas.

Szabó Károly, Id. m. I. 273. sz.

2 példánya ismeretes, 1 a református kollégium könyvtárában Sárospatakon, 1 a Magyar Nemzeti Múzeumban (Széchényi-könyvtár), ez utóbbiból a címlap hiányzik.

Német-Ujvár, 1595.

XXII. Beythe András, Fives kőnűv. Fiveknek es faknac nevökröl, természetökröl, es hasznokrul irattatot es szöröztetöt magar nyelvön az fő doctoroknak es természet tudo orvosoknak Dioscoridesnek es Matthiolusnak bölts irasokbul.

Német-Ujvár, Manlius J. 1595. 49.

1a lapon a cím:

FIVES KÖNŰV.
FIVEKNEK ES
FAKNAC NEVÖKRÖL,
TERMEZETÖKRÖL ES HASZNO-
krul irattatot es szöröztetöt Magar nyelvön az
fő Doctoroknak es természet tudo or-
vosoknak DioScorideSnek es
MatthioluSnak bölts
iraSokbul.

[Záródísz.]

BEYTHE ANDRAS ALTAL.
EccleSiaStic; 38.

ISTENTÖL VAGYON MINDEN

orvoSSagh, mely az kiralyoktul veSzön aiandekot: az or-
vos Doctornak az ő tudománya föl magasztallya az ő feiet:
es az NagySagoSSaknak tekintettyök elöt megh tisztöltetik.

Az fölSeges ISTEN földből, terömtötte az oruoSSagot,
mellyet az ertelmes Embör meg nem vtal.

[Záródísz.]

1 5 9 5.

1b lapon: EPIGRAMMA || AD LECTOREM, STVDIO- || Sum
Medicinae. || . . . 10. és kk. sorban: Andreas Beythae de kő: ||

servus JESV CHRI- || STI crucifixi. || . . . 2a lapon [A₂ jelzéssel]: Az kőröztyen olvaSonak. || MAGYAR NEMZETBŐL VALO || Kőröztyen olvaSonak: . . . 2b lap 18. s k. sorában: . . . Irtam Nimet Vj- || varat 16. Martj. 1595. Eztendőben. ||

8a lap 6. sorában: Zölő tü, Vitis vinifera. 134. || [Össze-fonódott dísz.] 8b lap üresen. 9a lapon [C jelzéssel]: FIVES KõNüV. || KEK LILJVM- || NAK. || . . . 31a lapon [H₃ jelzéssel és 22. lapszámmal]: FIVES KõNüV. || CITROMNAK. || Nevezetj || Deiakul, Medica, Malus citria, Magyarul, || Czitrom. || . . . 142b lapon [Nn₂ jelzéssel és 133. lapszámmal]: FIVES KõNüV. || Nevezetj. || Deiakul, Cnicus, Cartamus, Crocus. || Magyarul: Saffrany. || . . . 144b lapon [135. lapszámmal] a 11. s kk. sorban: [JE-]SVS CHRISTVSERT: || hogy tavozhaSSanak || az vetkektől, || Amen. || VEGE || [Záródísz.]

NYOMTATATTOT NYMET VJ- || varatt, Manlius Janos által M. D. XCV. ||

Negyedrét, olasz betütípus, 8 számozatlan + 136 számozott¹ = 144 lap, A₂—N₃ jelzéssel,² órszavakkal s 1—135. lapszámmal, átlag 24—27 sorral, a lapczimmel együtt számítva, címlapján 3 nagyságú betütípussal, 2a lapján 5 sor magas fametsettü kezdőbetűvel.

Szabó Károly, Id. m. I. k. 278. sz.

5 példánya ismeretes: 1 az egyetemi könyvtárban Budapesten, 1 a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárában, mindkettő teljes; ezenkívül még 1 a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárában, 1 a Magyar Tud. Akadémia könyvtárában, 1 a Teleki-könyvtárban Maros-Vásárhelyt, mindhárom csonka.

1596.

XXIII. Fabula, Szaz Fabvla, Mellyeket Aesopvsból és egyebnyen egybe gyötet, es ószve szörzet à Fabulaknak ertelmeuel egyetembe. Heltai Gaspar.

Német-Ujvar. Manlius J., 1598. 8°.

¹ A 7. lapszám kétszer, a 38. kétszer, a 91. kimaradt, a 117. kétszer, a 118. kimaradt, tehát összesen 8 + 135 + 1 + 1—1 = 144. lap.

² Az F jelzés kétszer, F₃ helyett F₅, E₃ helyett E₅ sajtóhibák.

1a lapon a cím:

SZAZ FABVLA
Mellyeket Aeso-
PVSből, ES EGY-
EBÜNNEN EGYBE GYÜ-
TET, ES ŐSZVE SZŐRZET
à Fabulaknak értelmeuel
egyetembe.

HELTAI GASPAR.

[Záródisz.]

NYOMTATTATOT NIMET

Vivarat Manlius Janos

által

1596.¹

Nyolczadrét, olasz betűtípus, 144 számozatlan lap A—S jelzéssel, címlapján a 2., 3., 4., 8. és 9. sorok, valamint az évszám veres nyomással.

Szabó Károly, Id. m. I. k. 285. sz.

Egyetlen példánya a Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi-könyvtárában.

Keresztur, 1598.

XXIV. Agenda, azaz szentegyházi Tselekedeteknek avagy szentségeknak és egyéb egyházi szolgálatok kiszolgáltatásának módja. Keresztur, [Manlius J.] 1598.

Szabó Károly. Id. m. I. k. 303. sz.

Egyetlen példánya sem ismeretes.

1598.

XXV. Summaia Azoknak az Artikolosoknak, kikreul vetekeodesek tamadtanak az Augustana Confessioban valo tanettek között, es akkik ez keovetkeozendo irasban (mely az Eggyessegnek köniuebül Magyar nieluen irattatott) Isten igeienek tanettasa zerent es az hűtnek egienlő folyasa zerent Isteni felelemmel meg magyazattanak. Ecclesiastici 4. Mind halalig viaskodgyal az igazsagert, es az Isten meg győzi erted az the ellensegidet. Anno M. D. XC VIII.

¹ A Nemzeti Múzeumtól kapott címlapmásolat nyomán.

Kis nyolczadrét, A—L₄ jelzéssel, tíz és fél íven 84 számo-
zatlan lap.

Kolofon: Nyomtatott Kerezturat Manlius Janos által.¹

Szabó Károly, Id. m. I. k. 304. l.

Egyetlen példánya a püspöki könyvtárban Kassán.

Sárvár, 1600.

XXVI. Magyar István, [Az iol es bodogul valo meghalasnak
tudomanyarul irattatot kézbeli könyuetske],

Sárvár. A könyvnyomató neve nélkül [Manlius J.]. 1600. 8°.

A címlap és Aii lap hiányzanak.

Az *a* [Aiii] lapon: DEDICATORIA. || nos cum in omni ten-
tationum genere, tūm maximè in agonis periculo conSolatur.
Ea- || dem namque Sola docet hominem . . . A 6b lapon:
[Sa]lutis participem faciat. AMEN. Datum Sar- || varini, in feSto
Decolationis Joannis BaptiStae, || qui dies lugubri habitu deplorat,
miSerabi- || lem Ludouici Regis Hungarorum cladem. || Anno vir-
ginei partus M. D. C. || Gen. et M. D. V. || Seruitor addictissimus ||
Stephanus Magyarinus. || Senior in EccleSia JESV || ChriSti verè
Catholica, || 7a lapon: AZ KERESZTIEN OL- || uaSonak. || AZ
nyomtatásban helyen helyen || vetec eSet, keresztien oluaso, . . .
8. lap üresen.

9a lapon [B jelzéssel és 1. lapszámmal]: AZ JOL ES BO- ||
DOGVL VALO MEG || HalaSnak tudomaniarul irat- || tatot kézbeli
köny- || uetske. || [M]INDEN MeSter- || Séget . . .

54b lapon [Mii jelzéssel és 46. lapszámmal] az 5. sorban:
[C]HriStus kiraly ember S Isten || Ki Soc Szidalmat Szenueduen ||
KereSzt fára feSzittetél. || . . .

154a lapon [146. lapszámmal] az 5. sorban: az iSzteSSég,
ditSiret, és || bírodalom mind ő- || rökön öröké. || AMEN. [Záró-
dizül egy angyalfő.]

154b lapon: AZ HALALNAC JOETE E- || lör (!) valo kőniörges. ||
Az Atya Istenhez. || [M]ENnyei öröc mindenható atya Isten, || ki
á te öröc Fiaddal es Sz. Lelkeddel . . .

Nyolczadrét, olasz betűtípus, 8 számozatlan + 146 számo-
zott + 1 számozatlan = 155 lap, (miből a címlap, A₂ lap és az

¹ A püspöki irodából küldött címlapmásolat nyomán.

utolsó lap hiányzanak), A—Z, a—o jelzéssel, órszavakkal és 1—146 lapszámokkal, átlag 22 sorral, lapcímeikkel, lapszéli összefoglalásokkal és bibliai idézetekkel, az Epistola dedicatoria apróbb betűkkel, a 9a és 104b lapokon egy-egy öt sor magas kezdőbetűvel.

Szabó Károly Id. m. I. k. 315. sz.

Egyetlen csonka példánya gróf Festetics Thassziló könyvtárában Keszthelyen.¹

1602.

XXVII. Hunnius Aegidius, Az Igaz Aniaszentegyhazrol, es ennek feieról az Christvsrol: Ismeg az Romai Aniaszentegyhazrol, es ennek feieról az Romai Paparol valo Articulus, kerdesekkel es feleletekkel, az Prophetac es Apostoloc irasibol ki szedetet, melyben az regi es mostani Papa szekit oltalmazoknac hyaban valo irasi, es Argomentomi refutaltatnac es meghamissitatnac . . .

Sárvár, Manlius J., 1602. 4°.

1a lapon a czim:

AZ IGAZ ANIA-
SZENTEGYHAZROL, ES
ENNEC FEJERÔL AZ CHRISTVS-
rol: ISmeg az Romai AniaSzentegyhazrol, es
ennec feieról az Romai Paparol va-
lo Articulus,
KERDESECKEL ES FELELETEC-
kel, az Prophetac es ApoStoloc iraSibol ki Szedetet,
melyben az regi es moStani Papa Szekit oltalmazoknac
hyaban ualo iraSi, es Argumentomi refutaltat-
nac, es meghamiSsitatnac.
IRATTATOT AEGIDIVS
Hunnius, az Szent iraSnak Doctora es
ProfeSSora altal.
[Záródiszül angyalfej.]
Nyomtattatot Saruarat,
Az Tekentetes es NagySagos Illyeshazi ISTuan
VR költSegen,
MANLIVS JANOS ALTAL,
ANNO M. D. CII.

¹ A könyvtár kezelője, Sárkányi József úr, szíveségéből kikölcsönzött példány alapján.

1b lap üresen. 2a lapon (A₂ jelzéssel): AZ TEKINTETES || ES NAGYSAGOS PALFFI || KATALIN ASZONYNAC, . . . A 13. sorban: [MIVELHOGY NAGYSAGOS || ASzSzonyom az mi ellenkezőinc az || Papistac, . . . 29b lapon (h jelzéssel) a 16. sorban: [boldogSa-]got, Amen. Galantan 1. Martÿ. Anno Domini 1601. || NagySagod || alazatos || Szolgaia || ESzterhas Thamas. || 30a lapon: AZ CHRISTVS- || NAK EZ FÖLDÖN VI- || TEZKÖDÖ ANIAZENT-EGY- || hazarol kerdeSek es feleletek. || 130a lapon [Cc jelzéssel és 201. lapszámmal] a 25. sorban: E(!)rre az PapaSoc azt felelic, hogy az külöm- || bőzes, elSzakadozas, es E(!)retnekseg, az || Eccle- || 191a lapon [SS₂ jelzéssel és 323. lapszámmal]: AZ KÖNYVNEC || MASODIC RESZE, AZ || ROMAI ECCLESIAROL, ES || ennek feieről az Antichri- || StuSrol. || . . . 320b lapon [Dddd₃ jelzéssel és 582. lapszámmal] a 20. sorban: JeSuSnac ditSöSeges el iöuteleuel. Mely dolog, || hogy hamarSaggal meglegyen, az || ISTent arra tellyes Sziu- || böl keriuic. || VEGE. ||

Kis negyedré, olasz betűtípus, 29 számozatlan + 291 számozott = 320 lap, a—h, A—Dddd₃ jelzéssel, órszavakkal és 9—582 lapszámmal, átlag 28 sorral (a 2a lapon 21, 320b lapon 24 sor), lapcímeikkel, cím lapja három nagyságú betűtípussal, fametszetű ékitménynyel, 2a és 3a lapján fametszetű kezdőbetűkkel.

Szabó Károly, Id. m. 1 k. 378. sz.

8 példánya ismeretes, 1 a papnevelő-intézet könyvtárában Szombathelyen, 1 gróf Festetics Thassziló könyvtárában Keszthelyen, 1 a Radvánszky-könyvtárban Radványon, 1 a Magyar Tud. Akadémia könyvtárában (csonka), 1 a református kollégium könyvtárában Kecskeméten (csonka). 1 a református kollégium könyvtárában Pápán (csonka), 1 a liceumi könyvtárban Sopronban (csonka), 1 az ev. liceum könyvtárában Késmárkon.